

Holbæk i mit hjerte – af HANNE NAUTRUP – juni 2004

Min mand, Tage Olsen skulle have skrevet det her og han ville have elsket det. Men han døde i 2001, så det bliver i stedet mig, som skal fortælle om den tid, Tage var aktiv i Holbæk Jazzklub. Derfor først noget om min baggrund i Holbæk, inden jeg mødte Tage. Alt er ud fra min erindring, breve, dagbøger og Holbæk Jazzklubs medlemsblad Jazz, som jeg skrev størsteparten af fra starten og indtil årsskiftet 1965/66.

Farver, idyl, toppede brosten og endeløs sommer. Det var mit første billede af Holbæk.

Der var sol over Holbæks hovedgade, Ahlgade, og torvet var et mylder af handlende, boder, blomster og trafik, da jeg første gang kom til Holbæk som passager på en totakter Victoria motorcykel en af de sidste dage i juli 1955.

Dengang tænkte jeg ikke over, hvad byen skulle komme til at betyde for mig de næste år. Jeg tænkte ikke engang på den som en ramme om min skæbne. At jeg altid skulle have den by i mit hjerte. Det gør man ikke som 19-årig frisk student med en voldsom appetit på livet og oppe i skyerne over endelig at have fået en læreplads som journalistelev på en avis. Ganske vist på Sjælland langt væk fra det hjemlige Aalborg.

Aviser var der mange af den gang. De fulgte de politiske partier, så der var gerne tre-fire i hver by. Få år senere havde avis døden udryddet de fleste. I Holbæk var der Venstres Holbæk Amtstidende, det radikale Holbæk Amts Venstreblad, det socialdemokratiske Sjællands Tidende og den konservative Holbæk Amts Avis på Lindevej.

På Holbæk Amts Avis klarede den gamle legendariske redaktør August Pedersen næsten hele arbejdet. Han kom til avisen i 1914 og var redaktør til den gik ind i 1958.

En af de få ting jeg vidste om Holbæk dengang var knyttet til den avis. Fordi jeg er vild med digte. På den avis havde den store digter Nis Petersen (1899-1943) nemlig arbejdet i nogle år som journalist 40 år tidligere, inden han gik på landevejen og før hans digte blev udgivet. Det gav for mig avisen en særlig aura.

Jeg blev installeret på et lejet værelse på første salen i et smukt gammelt hus Ahlgade 9 i svinget ned mod Kalundborgvej. Huset ejedes af fru Smith, som ofte havde besøg af sine to søstre, der havde en broderiforretning i byen. Tre fine gamle damer, der kunne fortælle om andre tider i en anden verden. Entreen var fyldt med billeder af heste, hestevogne, herskaber og hesteudstyr. Der var strenge husregler for frøkenen på kvisten. Ingen uro og ingen karbade. Jeg tog kun et, men det vakte voldsomt opsigt hos mændene på værkstederne ude i gården. De kunne åbenbart se mere gennem de lette gardiner end jeg troede, så det baderi blev der brat sat en stopper for.

Man måtte ikke engang lave en portion suppe i køkkenet, så jeg blev hurtigt fast kunde i kaffe- og spisebaren på den anden side af gaden. 2,25 kr. for god borgerlig middagsmad og ingen drikkepenge. - Flere kartofler til hende fra Jylland, blev der råbt ud i køkkenet, og så blev der grinet og kigget. Og mæt blev man.

På Holbæk Amtstidende i Nygade var elevjobbet alsidigt og travlt. Det var bare med at rubbe neglene og se stort på arbejdstider. Et sikkert vækkeur var uundværligt. Sov man over sig, var der ingen ende på hånen, og dagen var ødelagt. Eleven startede nemlig med at lave kaffe til hele redaktionen, lige fra den rare og myndige redaktør Antonsen til den "gamle" elev, Preben Busekist. Og ved middagstid smurte eleven 40 stykker smørbrød til samme flok. Det havde en mandlig elev aldrig fået som opgave. Til sidst sagde jeg da også fra.

Som junior på redaktionen skulle man tage mod stof telefonisk fra lokalredaktionerne og fra Venstres Pressebureau. så jeg lærte hurtigt at skrive på maskine og stave til de mærkelige bynavne på den egn, og forstå den underlige dialekt, som blev yderligere forvrænget, hvis den i den anden ende af røret kunne gøre grin med hende fra Jylland. Jeg fik indprentet en arbejdsdisciplin for livet. Alt man skrev skulle være korrekt, navne, steder, hvem, hvad, hvor, hvornår, hvordan og helst også hvorfor. Det var et godt lærested.

Op mod deadline hjalp jeg redaktørens kone med korrekturlæsning, og sørgede for at de sidste nyheder nåede over i sætteriet. - Løb for Satan, råbte redaktionssekretær Per Winther, når han kunne høre, man kun gik ude på gangen til sætteriet. Kort efter rystede hele bygningen, når rotationen gik i gang. Den skønneste lyd, som fik de små hår til at rejse sig på armene. Og man fik den følelse, som sikkert er fælles for journalister overalt. Det har du været med til at lave.

Nu og da kom vi sekunder for sent til toget, så racede man afsted i folkevognen med journalist Tage Jessen til Tølløse, for at nå toget der. Nogle gange hjalp man redaktionsbudet med at skubbe trækvognen med aviser op af Nygade til jernbanestationen.

Jeg var journalistelev i et fantastisk tiår med Koreakrigen, den kolde krigs start, koloniernes opløsning, folke-rejsninger i Ungarn og Tjekkoslovakiet, krig i Ægypten, frygt for A-våben, starten på kvindekampen, angst for uønsket graviditet, illegale aborter og fattigdom. Alligevel var der et sådant skær af uskyld over den verden, at når folk kom i slagsmål en lørdag aften, foregik det med næverne, og man standsede, når modparten blødte eller lå ned.

Dengang var journalister virkelig udegående. Jeg cyklede rundt, kunne måske køre med fotografen JaKob (Gunnar Jakobsen) eller sidde bag på Johan Kirks scooter. Han var elev på Venstrebladet på den anden side af Nygade.

Alt blev refereret. Hvert et møde i forsamlingshuse Odsherred rundt, foredrag i foreninger, begravelser med angivelser af alle navne på de signerede kranse, og der blev anmeldt film i Grand og Kino, fem-seks film hver uge. Det var guf for en filmtosset som mig. Eftermiddage og aftner gik, og manuskriptet skulle altid ligge klar, inden man gik hjem.

Lørdag 12. nov. 1955 blev jeg sendt hen på Hotel Industrien for at skildre stemningen ved et jazz band ball i en nystiftet jazzklub.

Den aften mødte jeg Tage. Her var stoppet med unge og gang i dansegulvet. Tage blev sendt over til mit bord af den øvrige bestyrelse i jazzklubben for at danse med hende journalisten. Det gjaldt om at have et godt forhold til pressen.

Det kan svagt antydes, at man fik. En uge efter mødtes Tage og jeg igen på Hotel postgaarden. Her var Venstre-avisens redaktion indforskrevet til VU-fest (Vestres Ungdom) med bal. vi så Kay Abrahamsen-turneen opføre "Det lille Thehus". Bagefter var der dans, og puff, dukkede Tage op med støvresten i håret. Han havde sneget sig ind over balkonen.

Derefter var det Tage og mig - til 17. februar 2001, da han døde.

Efter få ugers konstant sammenrend flyttede Tage og hans kammerat Poul Rossing i blæst og regn og under megen larm og grin mit grej ned i dokkerne, som alle kaldte Tages lillebitte lavloftede lejlighed i et gulkalket bindingsværkshus, Vimmelskaftet 3.

Huset var sammenbygget med købmandsgården på hjørnet af Vimmelskaftet og Blegstræde. Her havde Tages forældre, Otto og Line Olsen, drevet købmandsforretning i flere årtier, hjulpet af Tages seje og slagfærdige moster Nora.

Eleonora Frederikke Jensen havde været i forretningen siden hun startede som bypige hos daværende købmand Jacobsen som 10årig. Tilbage i 1904. Hun døde i 1998, en måned før sin 104 års fødselsdag. - Bare vent, sagde hun altid til sine drillesyge søskende. Jeg overlever jer alle sammen.

Det gjorde hun. sidst sin søster Line, Tages mor, med otte år. De boede sammen i en lejlighed i Blegstræde i 30 år efter at købmandshandlen var solgt.

Nora kom til verden i en stor søskendeflok i et baghus i den gade, som hun boede i hele sit liv. 104 år i samme gade. Hvem kan slå det?

Her var alt en romantisk sjæl kunne ønske sig. Toppede brosten, skæve døre og vægge, stokroser, ulækkert lokum i gården, gamle kæmpestore pæretræer i en lille have og en smuk holdt stald fra dengang, man brugte heste.

Kvarteret var idyllisk, slidt, men levende, et stykke Holbæk-historie, som man burde have bevaret, mens tid var. Jeg fik en ny familie og syntes, at jeg boede det dejligste sted i verden. Vores liv de følgende fem år blev stærkt præget af musik. Da vi blev gift i august 1957 var jeg for længst blevet klar over, at jeg også giftede mig med Holbæk Jazzklub.

Tage var 20 år, da vi mødtes. Inden jazzen tog over var han ivrig fodboldspiller, målmand på udvalgt Sjællandshold. Han af alle glade, skægge og vilde mennesker blev udlært i herreekvipering hos købmand Marius Nielsen, Engelsk Beklædningsmagasin på Ahlgade i Holbæk. Derefter var han nogle måneder på Bergenholz Dekorations Fagskole i København, inden han startede i Jørgens Herremagasin, også på Ahlgade. Senere sprang han over gaden til Holbæk Radio for at sælge plader og fjernsyn. I Aalborg kom han i 1960 i samme branche i Aalborg Musiklager. Allerede året efter startede han eget dekorationsfirma.

10 år efter købte vi et mindre landbrug ved Orsø i Vendsyssel, og pludselig havde vi en masse kødkvæg, Hereford, og ponyer og varmlodsheste. Tage satte hegn, byggede stalde og malede, mens han forsøgte at forstå den sælsomme dialekt folk talte på den egn. En dialekt lige så fremmed som den jeg skulle vænne mig til, da jeg startede som elev i Holbæk 15 år tidligere.

Tage blev - efter to år i bestyrelsen - formand for jazzklubben 4. sept. 1957. Han afløste Finn Kragerup, sin bedste ven helt fra drengeårene - de havde været ulveunger sammen. Samme dag fik Jeg hos lægen at vide, at jeg var gravid. Tage var formand til. april 1960, da han overdrog hvervet til næstformanden Aksel Martekilde.

Aksel kom ind i bestyrelsen i sept. 1959. Han blev - efter et halvt år - som fungerende formand valgt til formand i sept. 1960 og blev afløst af Ole Gohn Mortensen i sept. 1961.

Tage overtog en velfungerende klub. Medlemstallet var 300 og var i april 1958 steget til 500 medlemmer. I april 1959 var der 650 aktive medlemmer. Til de store arrangementer kunne der komme 1000 til 1500 unge.

Da Tage rejste fra Holbæk i 1960 var medlemstallet øget voldsomt. Der kom 40-50 ny medlemmer hver gang, der var gode navne, og det var der næsten altid. Holbæk Kaserne bidrog jævnligt med ny medlemmer og Stenhus Kostskole selvfølgelig.

Der var en aldersgrænse på 15 år. De, der var derunder, og stod og tiggede ved indgangen for at få lov at komme ind, fik besked om at komme igen, når de var gamle nok. Så gik de hjem og kom igen, når de var 15. Uden vrøvl. Utroligt, men sandt.

Det kostede 3 kr. i kvartalet at være medlem. Det var før der var mærkbare problemer med stoffer herhjemme. I USA var der til gengæld store narkoproblemer i orkestrene. Narkomisbrug gav fængsel, og pressen var der hver gang en musiker blev taget.

I det svenske musiktidsskrift Estrad fra maj. 1956 kan man læse om Ellingtons orkester. Trompetisterne Ray Nance og Willie Good er arresteret med heroin, sprøjter og tabletter af syntetisk narkotika. Ellington afviste at afskedige sine musikere trods stadige narkoproblemer. Trommeslageren Shadow Wilson fra Erroll Garners trio er arresteret, man fandt en injektionssprøjte hos ham, skriver Estrad.

Den hårde kurs gjorde også, at nogle musikere søgte til det mere frisindede Europa og bosatte sig der. Det fik vi så glæde af. Nul stoffer, men der kunne ryge mange øller ned, men var folk berusede, når de kom, blev de ikke lukket ind. Det var vi meget strikse med. Jeg kan faktisk ikke huske, at vi måtte smide nogen ud for beruselse. Mere hvis de kom op at toppes om en pige. Der var en utrolig disciplin og respekt for klubben.

Jazz band ballerne startede altid med en koncert, hvor folk sad og lyttede. Blev der for megen larm, blev der hysset. Og man dansede ikke, før koncerten var slut.

Det var et vigtigt princip, at folk skulle lære musikken at kende. For mange af musikerne, de danske, var det noget helt usædvanligt, fordi de fleste klubber var dansesteder. Her var endelig en klub, hvor man gerne ville høre, hvordan musikerne spillede. Det gav gevinst på anden måde, for musikerne elskede at komme til Holbæk.

Jazzen var essensen, den mangeartede brogede rytme, og den gav anledning til megen debat og store skænderier i bestyrelsen, især de første par år. Der var nærmest en mur mellem dem, som foretrak den traditionelle jazz/blues og dem, som holdt på den moderne jazz. Tage var New Orleans-tilhænger uden sidespring, indtil han som formand måtte se ud over muren, og Finn var moderne.

Der var ophidsede bestyrelsesmøder de første to år, hvor folk gik i vrede, når man ikke kunne blive enige om musikken. En aften i april 1956 kom Tage tidligt hjem fra et bestyrelsesmøde, gal på de andre. Nu var det slut med at komme i klubben, når det skulle være den musik..

Dagen før havde vi for resten været på Sans Souci og høre det lokale orkester The Eagle Band for første gang. - De skal nok blive til noget med tiden, skrev jeg i min dagbog.

De år var de store koncerter år i København. For få kr. kunne man komme derind med bus. 21. februar 1956 var det Norman Granz Jazz at The Philharmonic, 22. marts spillede Lionel Hampton og 10. sept. gav Count Basie koncert.

Norman Granz samlede jazzens største til sine turneer. Han var startet i Philharmonic Auditorium i Los Angeles i 2. juli 1944, i 1953 kom JATP til Japan og året efter til England, hvor det engelske musikerforbund havde holdt amerikanske orkestre ude af ø-riget i 20 år.

Europa fik store musikoplevelser, da JATP-turneerne besøgte de største byer med jazzens stjerner på scenen. Vi var en flok fra Holbæk, der var i København hver gang, og mit pressekort gav adgang bag scenen i K.B. Hallen, så de mange programmer fra dengang er fyldt med autografer af Ella Fitzgerald, Oscar Peterson, Ray Brown, Ed Thigpen, Herb Ellis, Gus Johnson, Dizzy Gillespie, Roy Eldridge, Stuff Smith osv. Nogle af musikerne kom også til Holbæk, så stjernestøvet spredtes.

En fast grundpille i Holbæk Jazzklub de år var klubaftenerne, hvor der kom mellem 50 og 70 medlemmer. Gennemsnittet i sæsonen 58/59 var oppe på 75. Her blev vist jazzfilm, bl.a. Norman McLarens eksperimentalfilm, hvor musikken illustreres med tegnede, abstrakte farvefigurer og gamle sort/hvide film med Armstrong og andre koryfærer. De film er mange år efter vist i tv. Dengang var tv endnu kun for få udvalgte. Tages forældre fik det i sommeren 1958, og så stod folk udenfor vinduerne ned af Blegstræde og så fjernsyn.

På klubaftenerne holdt medlemmerne causerier og spillede deres yndlingsplader. Bestyrelsens medlemmer tog deres tørn. Tage fortalte om Lester Young, Billie Holiday, Kid Ory, Louis Armstrong og ikke mindst yndlingsmusikeren, uovertrufne Fats Waller. Så blev musikken vendt og drejet. Der var mange meninger. Poul Rossing spillede de nyeste plader, som man så kunne købe i hans fars forretning, Holbæk Radio.

En klubaften var emnet "Kan man sammenligne nutidens New Orleans med datidens". Et essentielt problem, som blev diskuteret voldsomt efter at man havde hørt Ice Cream i to versioner, spillet af den mere og mere populære engelske Chris Barber og af George Lewis, født i 1900 i New Orleans.

Et medlem mente, at de gamle New Orleans-musikere var vokset op i den stemning, de udtrykte. De nye kunne kun give en dårlig efterligning. Så blev argumenter for og imod trukket frem. Og det blev der også, da Ole Gohn Mortensen causerede om Chris Barber. I et causeri senere i jazzklubben sagde Børge Roger Henriksen, selv tidligere jazzmusiker: " - Den dag man opdager, at man ikke holder af jazz, fordi det er New Orleans, eller fordi det er swing, men blot fordi det er god jazz, da bliver man jublende glad. Man er ikke længere i bås, man holder af musikken og kan nyde den fuldt ud".

Konkurrencerne om at blive årets jazzfan var populære. Der blev prøvet viden om Ellington, Sidney Bechet, Bud Powell etc.. Der kom ofte foredragsholdere udefra bl.a. Torben Ulrich, John Jørgensen, Karl Emil Knudsen og Finn Hagedorn. Ildsjælen, bassisten og årets danske jazzmusiker 1958 (valgt af Den danske jazzkrets) Erik Moseholm var fast gæst. Han fortalte om jazzens udvikling, om god og dårlig jazz og om jazz, sex og sødme. Moseholm kunne sælge varen, og jazzens trivsel og musikalsk opdragelse som helhed var/er en hjertesag. Han blev en god ven, og disse klubaftener trak omkring 70 unge hver gang.

Den navnkundige baron, journalist og forfatter Timme Rosenkrantz, besøgte klubben et par gange. Han var en festlig livsglad fortæller, der bragte den amerikanske jazzverden lige ind i Holbæk. Han blev kørt til byen af en lækker dame i en super sportsvogn, og da han med stort besvær steg ud, fulgte et par tomme whiskyflasker med. Aldrig siden har jeg set så mange flasker i bunden af en sportsvogn.

Mange af musikerne og foredragsholderne blev natten over. Vi havde det skægt, og der blev spillet højt og serveret lækker mad i de små rum i Vimmelskafet, og så sov de på sofaen eller på en madras på gulvet, når de andre bestyrelsesmedlemmer var sivet hjem. Og vores faste gæst og ven, Kæmpe (Kaj Mohr Petersen) havde taget turen om hjørnet hjem til sin mor nede i Blegstræde.

Papa Bues orkester med Arne Bue Jensen, Bjarne Liller Petersen, Jørgen Svare, Finn Otto Hansen, Ib Lindschow og Mogens Seidelin (Basse) var faste gæster hos os, og ligesom de mange udenlandske musikere elskede de stemningen i det smalle stræde og de gamle huse. Vores nyfødte datter Susanne blev beundret og fik gaver fra Arnes kone Kirsten.

Samme Kirsten var ret enestående, syntes jeg. Arne viste mig en flaske snaps, som hun altid lagde i kassen med hans trombone, så han ikke skulle løbe tør.

Liller var trods sin lidenhed og det hærgede udseende en damernes ven, forstået sådan at damerne var vilde med ham. Når han fortalte sine rystende historier om flugt fra sultne kvinder, skulle man nærmest tro, at han var bange for dem. Sådan virkede han nu ikke. Der var altid nye, som var efter ham, og så måtte han flygte, når gruppen rejste til Tyskland eller retur. De historier blev ikke dårligere af at blive fortalt igen og igen.

Engelske Graham Stewart og hans musikere gik rask til sildebord og hjemmelavet leverpostej, og vi blev venner langt ud over jazzklubtiden i Holbæk. Graham og hans veninde Sandra med højt hår besøgte os flere gange i Aalborg i 60'erne, og via breve kunne vi følge hans musikerliv med gode og dårlige tider på klubberne i London og rundt i England. Første gang Grahams orkester spillede i Holbæk var mandag 10. nov. 1958 på Isefjord, og der var over 200 deltagere, flot på en hverdagsaften. Aftenen sluttede med en forrygende jam-session, hvor Stewart bad Ole Gohn Mortensen være med på klarinet. Da var Gohn ikke til at skyde igennem.

Tage startede sin formandsperiode med at skrive breve om klubben til bl.a. Danmarks Radios Børge Roger Henrichsen, manager Knud Thorbjørnsen, Odense, og til Karl Emil Knudsen, Jazz Jamboree, der skulle skaffe orkestre som Adrian Bentzons Jazz Band og Henrik Johansen til byen. Hos Karl Emil blev de nyeste LP'er bestilt hjem fra USA.

Børge Roger Henrichsen blev snart en af jazzklubbens støtter og beundrere. Han roste klubben og var imponeret over det en klub i en by med vel 15.000 indbyggere (dengang) kunne præstere. Oven i købet spurgte han i en artikel ved klubbens 10 års jubilæum, om et sådant klubvirke ikke var en kommunal støtte værdig. Den personlige kontakt med hele lagkagen i branchen var vigtig. Og det betød alt for klubbens økonomi, hvad orkestret kostede, selvom Tage altid satte kvaliteten over prisen. Det var nemlig ikke altid, de to ting hang sammen.

Den 3. oktober 1957 var der stiftende generalforsamling i Svinninge Jazzklub. Tage var derude og gav gode råd. Samme måned var der i Holbæk jazzbandball på Isefjord med Finn Mickelborgs orkester, og vores hjemlige South Side Stompers.

To søndage var der eftermiddagsarrangementer på Sans Souci kl. 16-18, entre 50 øre. Her viste lokale jazzmusikere deres kunnen. Der kom flere og flere, både ved bordene i salen og på scenen. Det med at kunne spille et instrument var in, og klubben fik flere orkestre. Og så var der nogle, som tog til koncert i K.B.Hallen for at høre Jack Teagarten og Earl Hines.

I april 1958 fik jazzklubben et månedligt medlemsblad Jazz, som kunne orientere videre og bredere end det ark papir, som blev sendt ud hver måned med programmet. Tage blev ansv. redaktør, Jens Ole Andersen var regnskabsfører og tegnede annoncer, og jeg skrev på livet løs. Vores gamle formand Finn Kragerup var flittig leverandør af artikler de første år. Og alle arbejdede uden honorar, selvfølgelig.

Oplaget kom op hurtigt op på 800 styk. Bladet blev sendt over hele landet. I dag er de blade godt kildemateriale til klubbens historie og jazzens, for heri fortælles i nyhedsform om det, der skete på den danske jazzscene og i udlandet.

I 1959 overtog jeg redaktørposten og stod for bladet til årsskiftet 1965/66 altså seks år efter vi havde forladt Holbæk. Down Beat og andre jazztidsskrifter var fast læsning, så der kunne fortælles nyt om jazzen både uden- og indenrigs.

Kontakterne til de mange musikere blev holdt vedlige, og der blev skrevet breve og ringet mange gange hver måned til Holbæk. Bladet blev faktisk i 60'erne det eneste herhjemme ved siden af Jazzrevy. Arbejdet med det måtte desværre vige, da jeg fik for travlt som redaktionssekretær i Aalborg.

I Tages første vinter som formand spillede Finn Mickelborg tre gange i klubben med skiftende besætninger. Mickelborg var 25 år og reklametegner, et kunstnerisk gemyt. Han kunne snakke fanden et øre af, og ham og Tage havde det skægt sammen og interesserede sig begge for kunst.

Det gjorde Finn mere ved end Tage, der nok malede men ikke ville udstille. Finn blev elev af Bamse Kragh Jacobsen og debuterede i 1969 på Forårsudstillingen på Charlottenborg. Siden har han udstillet over det meste af kloden og kan nydes på mange kunstmuseer. Max Bruel og Jørgen Ryg var der, Papa Bue to gange og Adrian Bentzon en gang.

Klubben havde fået et moderne orkester, og trompetisten Poul Ørsted Pedersen fra Osted ved Roskilde kom forbi for at spille med det. Poul havde sin musikalske lillebror Niels-Henning med. Han ville dog ikke spille, sad blot på gulvet og lyttede.

Bassisten Niels-Henning indspillede som 14-årig sine første jazzplader med Bent Axen, piano, og Finn Frederiksen, trommer, i Kildevældskirken i København i januar 1961. Året efter blev han fast mand i Montmartres rytmegruppe. Han blev årets danske jazzmusiker i 1964.

Der findes dog en indspilning fra sept. 1960 med Don Camillo and his Feetwarmers fra Roskilde med Niels-Henning på bas. På pladen kan man bl.a. høre Jens Hansens bondegård, Du skal lytte til dit unge hjerte og Jeg har en ven, en rigtig sailor.

De fleste mænd skulle dengang ind som soldat. Nogle foretog alle krumspring, slugte elastikker og spillede psykisk syge for at undgå tjenesten der betød rejse til en anden landsdel. Værnepligten medførte, at orkestre ustandselig blev nedlagt eller besætningen ændret, således også med Eagle Band. Her var farvelkoncert først i april 58, alligevel spillede orkestret senere samme måned tillige med klubbens moderne orkester og Finn Mickelborgs orkester og Westend Jazzband med Ole Laumann (Fesser) på piano. Westend Jazzband blev kort efter opløst, fordi lederen skulle ind som soldat, men Fesser dannede et nyt dixielandorkester.

I maj 1958 spillede Jørgen Rygs kvartet til jazzband ball med årets jazzkunstner Erik Moseholm på bas, William Schiopffe trommer, og Hans Henrik Ley piano.

Den sæson havde klubben besøg af fem moderne og fem Traditionelle orkestre. Der var otte søndags arrangementer på Isefjord, der var kommet nyt medlemskort, et medlemsblad og et nyt kartotekssystem. Der blev gjort meget ud af medlemskortene med abstrakte motiver og stærke farver. Det samme gjaldt plakater til klubbens arrangementer.

Omsætningen i 1957/58 var på næsten 10.000 kr., indtægter og udgifter var fordoblet. Overskuddet var 300 kr. mere end året før, og 71 pct. af klubbens udgifter var gået til musikken.

Tage blev genvalgt som formand, Ole Christian Petersen blev ny kasserer, Jens Ole Andersen blev genvalgt og næstformand. Den øvrige bestyrelse blev Axel Hejholt (trompetist), Palle Jespersen (piano), Jens Frese (trommeslager) og Ole Gon Mortensen (klarinet), en meget musikalsk bestyrelse.

Det var ikke pjat at være medlem af jazzklubbens bestyrelse. Der blev arbejdet hårdt og seriøst for at skaffe gode navne til klubben, Tit måtte der i sidste øjeblik ringes landet rundt, når et orkester meldte forfald. Heldigvis var der mange orkestre at vælge imellem.

Og der blev kom flere og flere spillesteder. 25. oktober 1958 blev Storyville Jazzklub stiftet i Ringsted. I november 1958 spillede det engelske Graham Stewarts Jazz Band første gang i Holbæk. Musikerne blev næsten lige så populære som ”husorkestret” Papa Bues Viking Jazzmen, der spillede 22. nov., hjemme efter et længere Tysklandsophold.

Og så blev der snakket, fordi en af cool-jazzens skabere, den 31-årige Stan Getz havde slået sig ned på Prinsessestien 9, Kgs. Lyngby, med sin svenskfødte kone Monica og deres hastigt voksende børneflokk. Getz havde haft hårde år med narkomisbrug, men Monica hjalp ham på ret køl. Kunne vi mon få ham til Holbæk?

1959 skulle blive året, hvor jazzten stjernene som Lester Young, 49 år, Sidney Bechet, 62 år, og Billie Holiday, 48 år. Og hvor Holbæk Jazzklub fik besøg af andre stjerner.

I Holbæk startede vi med en populær moderne swinggruppe, Raageleje Jazz med Bent Nielsen trompet, John Darville trombone, Henrik Hartman bas, Kjeld Jørgensen piano, Ole Karn trommer, og Hans Pendrup tenorsax. De havde en overraskelse med, den amerikanske bluessanger Nat Russell, der for nylig var kommet til Danmark. Der var delte meninger om ham. Nogle syntes, at han var for kommerciel.

7. februar kom den verdensberømte Stan Getz. Det var klubbens hidtil største og dyreste arrangement. Rytmegruppen var Ole Molin guitar, Jørgen Lausen piano og elbas, Frederik trommer, i stedet for William Schiøpffe, som vi havde fået løfte om.

Maleren Jens Buch, næstformand i Nykøbing Jazzklub, havde malet et meget smukt bagtæppe i abstrakte farver til klubben.

Det var den første jazzklub uden for København, som Getz spillede i. Desværre spillede han kun fem kvarter i Isefjords lille sal. Støj i starten af koncerten bag i lokalet med de 300 tilhørere, irriterede Getz så meget, at han ikke ville spille længere. Senere sagde han også ”Jazz is not for dancing”. Han var faktisk ret sur. Hans kone Monica sendte bagefter klubben et brev og takkede for de smukke blomster, Stan havde haft med hjem til hende fra Holbæk.

Nu et spring til Store Regnegade 19 i København. Her åbnede den 29-årige Anders Dyrup, tidligere elev på Stenhus Kostskole, direktør for Dansk Grammofonpladeselskab, Danmarks første egentlige jazzrestaurant 17. februar 1959. Jazzklubben Montmartre, som Dyrup havde været formand for, flyttede simpelthen tilbage til de lokaler, hvor den startede sin tilværelse, nemlig i Store Regnegade bag skiltet ”Søren K. Petersen - Maskinsnedkeri”. George Lewis og hans New Orleans Band og amerikaneren Harold Goldbergs trio spillede for stopfyldte lokaler den første tid.

Montmartres åbning skulle komme til at betyde meget for jazzlivet. Holbæk lå tæt på og fik del i kagen. Montmartre fik få år efter problemer, men blev genåbnet 31. dec. 1961 af ejerne Harold Goldberg/ Hanne Borchsenius og ægteparret Lizzie og Herluf Kamp-Larsen.

7. marts 1959 kom George Lewis til Holbæk med Papa Bues Viking Jazz Band. På tre dage solgte jeg 250 billetter. Det aldrende ikon og de unge vikinger spillede for 500 begejstrede tilhørere på Slotsmarksskolen. Bagefter var der bal med Gunnar Jonssons Jazzband på Isefjord. Gunnar havde en overgang spillet med Adrian Bentzon og Henrik Johansen.

Koncerten med Lewis gav et underskud på 75 kr., som blev betalt af de tre klubber i Holbæk Amts Jazzunion, der ikke havde solgt det garanterede antal billetter, nemlig Svinninge, Kalundborg og Nykøbing jazzklubber.

I februar 1959 var et ret enestående samarbejde mellem de fire jazzklubber i Holbæk amt blevet en realitet. Tanken bag unionen var enkel: samarbejde styrker. Med en samlet medlemsskare på 2000 ville man lettere kunne lave store arrangementer. Hver klub fik tre repræsentanter i unionsrådet. Politiet godkendte lovene: Medlemmer af en af de fire klubber fik adgang på gæstekort til de øvrige. Kontingentet i de fire klubber blev ens, 3 kr. i kvartalet, og gæstekort 1 kr.

Tage blev den første formand ved den stiftende generalforsamling på Svinninge Hotel 26. jan. I foråret 1960 overtog Aksel Martekilde den formandspost. Jeg fandt Tages manuskript til et foredrag han holdt rundt omkring i jazzklubberne, bl.a. dengang Holbæk Jazz-Union skulle dannes. Han skriver bl.a.:

”Det betyder meget, at en jazzklub får et godt omdømme og står sig godt, ikke blot hos forældre, men også hos politiet og andre foreninger. Vær stolt af jeres klub og pas på den. Brug gode orkestre og pas på Musikerforbundet. Luk kun medlemmer ind til ballerne, og sørg for at holde drukne og spektakelmagere ude. Hvis I alle er enige om det og samtidig undgår dannelse af klikker, så vil I få en hyggelig og god klub, hvor man virkelig morer sig, når man er sammen”.

Unionstankerne florerede rundt i landet, men fik ikke så heldigt et udfald som i Holbæk amt.

Tage, næstformand Jens Ole Andersen og kasserer Ole Chr. Petersen blev inviteret til det halvårlige møde i Jysk-Fynsk Jazzunion i Århus i jan./feb. 59 for at drøfte oprettelsen af en dansk jazzunion.

På mødet blev det vedtaget at omdøbe Jysk-Fynsk Jazzunion til Dansk Jazz Union, fordi en enkelt sjællandsk klub havde meldt sig ind. Delegationen fra Holbæk ville ikke tilslutte sig Dansk Jazz Union, da den jysk-fynske union, set fra Holbæk, ikke havde udrettet ret meget i de tre år den havde eksisteret.

Sekretæren Vagn Lundbye, Århus, havde dog lagt et stort idealistisk arbejde i unionen, men de fleste af de tilsluttede klubber havde kun været med på papiret. Langt størsteparten af de næsten 400 jazzklubber herhjemme i disse år var rene bal foreninger med hurtigt skiftende meget unge bestyrelser, så det var ofte noget rod. Foreningslivet var en jungle, og mange danske jazzklubbers niveau ringe.

Unionen havde ikke magtet at udelukke de store og dårlige klubber med spiritus problemer. Deres ry smittede af på samtlige jazzklubbers image. Og der meldte Holbæk Jazzunion hus forbi.

I løbet af året døde Dansk Jazzunion. Vagn Lundbye kommenterede det i Musikkrevue i september. Han slog fast, at en af de ting, som nedbrød interessen for unionens arbejde, var den permanente mangel på voksne ledere i jazzklubberne.

Havde man haft en stor og velanskreven jazzmand til at skabe respekt om selve ideen bag unionen, havde det hele set anderledes ud. Her kunne Den danske jazzkres godt have hjulpet, skrev han.

Den danske jazzkres (uden d) havde intet med unionen at gøre. Den danske jazzkres blev stiftet i november 1956 for at fremme jazzen. Konkret ville man uddele et årligt musikerdiplom til en jazzmusiker og et pladediplom til et dansk grammofonselskab. Plus udbrede kendskabet til jazz ved at udgive en dansk jazzårbog.

Blandt initiativtagerne var Erik Wiedemannr Torben Ulrich, Frank *Jæger* Poul Henningsen, Niels Viggo Bentzon og Børge Roger Henrichsen.

Efterskrift: Holbæk Amts Jazzunion blev opløst efter fire år. Klubberne i Kalundborg og Nykøbing sygnede henr og Club Caldo i Kalundborg sagde nej til at være med. Unionens leder Aksel Martekilde og formanden for Holbæk Jazzklub Ole Gohn Mortensen konkluderede, at Holbæk Jazzklub lige så godt kunne lave arrangementer alene. Svinninge Jazzklubs formand P.O.Pedersen beklagede opløsningen.

Påskelørdag 1959 bød programmet på en stor overraskelser nemlig den 31-årige hvide bluessanger Mose Allison fra Mississippi. Han havde i februar spillet på Nalen i Stockholm. Han spillede piano og sang meget intenst sine særprægede stille sange. De 250 tilhørere fik et sjældent smil, da han og Erik Moseholm fik overrakt et påskeæg på scenen.

Episoden lukkede åbenbart op for noget hos den generte musiker. For bagefter snakkede Mose Allison løs som Moseholm påstod, han ikke havde gjort under hele opholdet i Danmark.

Jeg var vild med blues, og for mig blev Mose Allison en af de største oplevelser i jazzklubben. Han var helt igennem ægte og ukrukket. Han kan nydes bl.a. på Mose Allison Sings (Prestige 1957)

I maj 1959 havde klubben besøg af Harold Goldbergs trio med Goldbergs amerikanske ven, bassisten Thad Ward og den 17-årige trommeslager Peter Wissing fra Jørgen Borchs kvintet.

Thad Ward var utrolig sød. Gruppen var med hjemme i Dokkerne r hvor Ward fortalte, at han var i. landet på bryllupsrejse. Hans kone Joan var ansat i Pan American Airways, så hun fik 10 pct. rabat på billetter. Som så mange andre amerikanske jazzmusikere var han arbejdsløs og ville gerne bo fast i Danmark og så turnere i Europa, der virkede som en magnet på de amerikanske musikere i disse år. Det kunne han dog godt opgive, sagde Goldberg. Han ville ikke få opholdstilladelse.

I juli 1959 fik vi et drønende underskud på 1500 kr. da vi kun fik 300 tilhørere ind til en koncert i Slotsmarksskolens festsal med Stan Getz, Oscar Pettiford bas, svenskeren Jan Johansson piano, og Pedro Biker på trommer. Det skulle have været Elvin Jones. Han blev syg. Det var træls. Vi syntes ikke at Pedro Biker var god nok.

Det var en stor skuffelse, at der ikke kom flere. Det regnede og tordnede sådan under koncerten at Pettiford sagde: “- There is another drummer up there”. Stemningen var fantastisk, så musikalsk var succesen hjemme. Musikerne hyggede sig med os på Isefjord til bal bag efter og vi lærte en helt anden udadventt og charmerende Stan Getz at kende end ved koncerten i februar.

Jazzkoncert midt i sommerferien. Ja, vi var optimister. Vi havde endda inviteret Musik- og teaterforeningens medlemmer til koncerten.

I september fortalte Anders Dyrup, at bassisten Oscar Pettiford havde slået sig ned i København og var blevet fast mand i Montmartre tillige med Stan Getz. Også Jan Johansson boede nu fast i byen.

I Holbæk fik vi den måned besøg af Adrian Bentzon og Finn Mickelborg med vores tidl. formand Finn Kraugerup på guitar, Egon Duelund trommer, John Eberhardt Mosak på tenorsax, og Finn Mickelborg på det ret sjældne instrument ventilbasun.

I oktober kom Harold Golbergs trio med bassisten Erik Mølbak, der havde spillet næsten tre år i Sverige, Tyskland, Frankrig og Norge som medlem af Søren Christensens kvintet. Erik Mølbak havde inden da spillet med Jørgen Ryg, Max Bruel, Rolf Billberg, Kurt Jarnberg, Glindemann og Otto Francker. I foråret efter hjemkomsten havde han haft enkelte koncerter med Stan Getz og Mose Allison.

Han havde nu lagt karrieren som professionel musiker på hylden og var gået ind i faderens murermesterforretning i København. Han udtrykte nok en del musikers angst i det han sagde til vores klubblad:
”- Sandheden er den enkle, at skal man spille hver aften, bliver man tvunget til at spille en del man ikke bryder sig om. Jeg er også på det sidste blevet bange for at blive vanemusiker. Jeg mærkede til sidst, at jeg var ved at blive ligeglad - man stod bare der som et andet får og spillede. så er det på tide at holde inde”.

Samme måned bød på et overraskende besøg af klarinetisten Albert Nicolas. Den kendte New Orleans-musiker var kun i landet en weekend, men nåede et besøg i Holbæk. Han var også i Danmarks Radio og i Adrian Bentzons jazzklub. Albert Nicolas boede i Paris og spillede med omkring 20 orkestre rundt omkring, fortalte han.

I november kom Timme Rosenkrantz forbi. Han var lige vendt hjem fra flere måneders ophold USA og havde friske skiver med og så demonstrerede han under stor interesse stereofonisk lyd og fortalte vilde historier. I løbet af aftenen lænede Timme sig mer og mer tilbage i stolen, og hans ansigt antog efterhånden en utrolig rød farve. Det havde vi allerede set første gang, han besøgte klubben så nu var vi ikke mere bange for, at han skulle få et hjerteanfald. Farven var vist meget normal - for Timme.

Den folkekære Timme var på arbejde for Danmarks Radio i New York i 1969 da han pludselig døde kun 58 år. Han havde samme år været vært for gæstesolister som Teddy Wilson, Mary Lou Williams og Ben Webster i sin Timme's Club i København.

Frank Buchmann-Møller udgav en bog om Timme på Odense Universitets Forlag i 2000. IS THIS TO BE MY SOUVENIR er fyldt med skønne jazzfotos fra 1918-1969.

Tilbage til 1959.

13. december havde vi danmarkspremiere på bluesangeren og barrelhouse-pianisten Champion Jack Dupree. Den aften blev vores dyrebare gæstebog med autografer og pæne ord fra klubbens første år stjålet fra et bord i baren på Isefjord.

Champion Jack Dupree var født i 1910 i New Orleans. Han var den sidste, som kunne spille i den gamle stil, og 250 tilhørere lyttede andægtigt og dannede bagefter prop om klaveret i stedet for at danse. Jack Dupree var ikke karrig med at spille, ind imellem tog han albuerne i brug. Han bjørnedansede rundt om klaveret, og i pauserne fortalte han om sit liv og sit syn på verden og især på kvinder, ikke stuerene sager. Dupree kunne ikke en note, men fortalte, at han havde lært Brownie McGhee og Fats Domino at spille piano. Dupree kunne selv spille piano, bas, guitar og trommer. Han var prof. bokser i 1930'erne, derfra navnet Champion. Han havde et saftigt sprog både i sine sange og sin snak med pigerne.

December ud spillede han i Montmartre. Han blev så glad for Europa, at han fortsatte med at bo her, i England, Schweiz og Danmark. Holbæk fik besøg ham igen i marts 1966.

Lørdag 9. jan. 1960 skulle Tage have besøgt Svinninge Jazzklub for at høre Louis Hjulmand. I stedet kørte vi i lånt bil i snefog til København for at hente min far ved flyet fra Aalborg. Bagefter var vi på Retsmedicinsk

Institut for at identificere min lillesøster, som var fundet druknet i Københavns havn dagen før. Midt i tragedien lovede vi min far til flytte hjem til ham i Aalborg.

Den dag sluttede de sorgløse Holbæk-dage, og livet med landets bedste jazzklub begyndte at svinde. I januar 1960 besøgte Moseholms trio klubben og Jazzkvintet '59 med årets jazzmusiker Bent Axen piano, Finn Frederiksen trommer, Ole Laumann bas, Allan Botschinsky trompet og Rolf Billberg saxofon. Månedens bød også på en kunst/musik-weekend på Isefjord med Jørgen Borchs kvintet og en kunstudstilling. Det var Galerie Kopcke, København, som viste 20 værker af en række europæiske tachister. Moderne kunst fra Spanien, Tyskland, Holland, Frankrig og Danmark.

Det var Tages stærke kunstinteresse, som gav ham ideen til at kombinere jazz og malerier. Og maleren Jens Buch, Nykøbing, der havde fingeren på pulsen, fik udstillingen til byen. Den havde tidligere været vist i Tyskland, Sverige, Spanien, USA og København.

Der var solgt ting undervejs, så der blev udstillet endnu fugtige malerier af den tyskfødte Arthur Kopcke, 600 kr. herhjemme, 800 kr. på en udstilling i Lausanne, fortalte han. Han var absolut sin egen. Kopcke færdiggjorde sine malerier aftenen før udstillingen. Han kastede kaskader af maling på lærredet med den ene hånd, mens han holdt aftenmåltidet, en halv friturekylling i den anden.

Der var et af hans malerier jeg godt kunne lide, og som jeg siden har ærgret mig over, at vi ikke købte. Det kostede 600 kr., og det var to måneds lønninger så det var for meget. Dengang var Kopcke 32 år. Han døde som 49-årig.

Der var værker af hollænderne Nikolaus og Jan Cremer, Verdigh, tyskeren Theo Wilhelm, den unge danske Erik Winther, Svend Ritter og spanieren Victoria. Nogle af malerierne var fantastiske, andre rædselsfulde. Interessen for arrangementet rakte langt ud over jazzklubbens medlemskreds. Det var god reklame for klubben. Det blev rost af musikkens fagfolk og pænt omtalt i dagspressen. Februar 1960 spillede Graham Stewart med Mike Peters trompet, Nick Cooper klarinet, Joe Stephens banjo, Geoff King bas og Ron Darby trommer, fin aften.

Februar det år blev stærkt præget af dønningerne efter en drukskandale på Jazz-Festival 1960 i Roskilde-Hallen.

1600 deltagere efterlod otte kasser skår og to kasser tomme lommelærker. Mange deltagere havde selv spiritus med, andre var berusede, da de ankom. Politiet blev sat til at undersøge om der var udskænket spiritus for mindreårige. Og bestyrelsen for jazzklubben Lighthouse havde travlt med at undskylde. Jazzklubber over hele landet kom i søgelyset. Var de det rene Sodoma og Gomorra? Burde de styres af forældregrupper eller af kommunen? Ordnung muss sein. Ville en jazzunion rette op på tingene?

Aviserne var fyldt med læserbreve, og Aktuelt satte en kampagne i gang for at få genoprettet tilliden til jazzklubberne. Ungdomsforeningerne var også ude med skarpe ord, for jazzklubberne tog mange af deres medlemmer.

En rundbordssamtale på Aktuelt medførte, at formanden for Haderslev Jazzklub Tage Nielsen skulle samle formændene for de store jazzklubber for at søge at danne en landsomfattende sammenslutning, så 21. februar tog Tage i København til møde om dannelse af en ny union, Danmarks Jazz-Federation.

Tages gode ven, sektionsleder ved CF Tage Nielsen, senere A.P. Tage, stod i spidsen for drøftelserne. Haderslev-klubben var tillige med Holbæk en af landets største. Også Adrian Bentzon, "New Orleans", København,

Johan Schufri Meyer, Riverside Club, Odense, og Ole Peter Iversen, Saratoga Jazzklub, Aarhus, var med. De fem klubber havde 7-8000 medlemmer. Forhandlingerne sluttede uden resultat, men nogle steder ville man forsøge at danne en amtslig union lige som i Holbæk.

Den 1. marts spillede Chris Barber i K.B.Hallen. Dagen efter kom JATP med Oscar Peterson, Ella Fitzgerald, Shelly Manne, og den 21. marts kom JATP igen med Stan Getz' Montmartre kvartet og Miles Davis' gruppe. 13. marts spillede Papa Bue på Isefjord, og der blev taget afsked med Tage og mig. Det var meget bevægende, alle de pæne ord og al den ros for et arbejde, som var en fornøjelse og glæde. Tages håb var, at den ny ledelse ikke var bange for at tage chancer.

Årsagen til succes'en var enkel, Tages entusiasme, idealisme, musikalske begejstring, saglighed og den personlige kontakt med medlemmerne og musikere. De var venner. Og i klubben var alle lige.

Den dag vi flyttede til Aalborg lørdag 26. marts spillede Raageleje Jazz i klubben. George Lewis og Papa Bue var linet op i april. Torsdagen før var vi til koncert i Tivolis Koncertsal med Stan Getz' kvartet, Oscar Petersons trio og Miles Davis' kvintet. Bagefter var vi i Montmartre til en aften, som ikke måtte ende. Stan Getz, vores gode ven, stod ude på fortovet langt efter midnat og knuste os farvel. Vi så ham aldrig mere.

I Aalborg kunne vi ikke slippe jazzen. Tage arrangerede et par koncerter med Memphis Slim og Papa Bue i samarbejde med Anders Dyrup. Men Tages jazzklubplaner blev ikke til noget. Tiden var en anden. I Holbæk havde vi været en del af en ungdomskultur, en slags musikalsk spejderbevægelse.

Tage forstod at skabe rum om klubben, så der var hyggeligt at være. Men der var en tid for en klub i den form. Andre musikgenrer rykkede frem og fængslede de unge. Vi havde alle hørt Elvis' Heartbreak Hotel i 1956 og rockrytmerne fra England, og vores børn sang med.

Vi kom nogle få gange i Aalborgs gamle east park jazz, men det var ikke os. Stemning og miljø var helt anderledes. end det vi var vant til i Holbæk. Vi lyttede i stedet meget til jazz derhjemme, især når vennerne fra Holbæk kom forbi.

Jeg skrev hundredvis af breve i 60'erne til de mange, vi kendte fra jazzklubdagene. Så ebbede det ud, for dem og os. Arbejdet og familien tog over. vi fik travlt med et andet liv. Jazztiden blev til søde minder.

Og Tage fik Beatles-hår.